

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 001-01/13-15
Ljubljana, 12. 6. 2013

Državni svet Republike Slovenije je na 8. seji 12. 6. 2013, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10), ob obravnavi pobude državnega svetnika dr. Zorana Božiča glede spremembe 168. in 170. člena Ustave Republike Slovenije, in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F), sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije in Vladi Republike Slovenije naslednjo

**POBUDO
ZA SPREMEMBO USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE Z OSNUTKOM
USTAVNEGA ZAKONA O DOPOLNITVAH USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE
GLEDE POSTOPKA ZA SPREMEMBO USTAVE**

Državni svet Republike Slovenije s pobudo poziva kvalificirane predlagatelje sprememb Ustave Republike Slovenije ((Uradni list Republike Slovenije št. 33/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04 in 68/06), v nadaljevanju: Ustava)) k vložitvi predloga za začetek postopka za spremembo Ustave. Državni svet Republike Slovenije daje pobudo za spremembo besedila 168. in 170. člena, in sicer predlaga, da Državni svet Republike Slovenije postane upravičen predlagatelj za začetek postopka za spremembo Ustave ter da Državni svet Republike Slovenije in trideset tisoč volilcev pridobijo pravico zahtevati potrditev spremembe Ustave na referendumu.

**1. OCENA STANJA, RAZLOGI ZA SPREMEMBE UREDITVE IN PREDSTAVITEV CILJEV
TER VSEBINE PREDLAGANIH SPREMEMB**

Upravičeni predlagatelji za začetek postopka za spremembo Ustave so dvajset poslancev Državnega zbora, Vlada in najmanj trideset tisoč volilcev. Z ustavnorevizijsko iniciativo ne razpolaga predsednik Republike Slovenije in tudi ne Državni svet. Za razliko od predsednika Republike Slovenije, katerega ne vključenost je posledica parlamentarnega sistema, v katerem predsednik države nima pravice zakonodajne in ustavnorevizijske iniciative in tudi ne sodeluje v teh postopkih, je Državni svet drugi dom slovenskega parlamenta in je kot tak institucija, ki deluje v

okviru zakonodajne veje oblasti. Glede na to, da lahko Državni svet predlaga Državnemu zboru sprejem zakonov, zahteva ponovno odločanje o posameznem zakonu, daje mnenja o vseh zadevah iz pristojnosti Državnega zbora, ima pravico zahtevati presojo ustavnosti in zakonitosti predpisov in splošnih aktov ter pravico zahtevati preiskavo o zadevah javnega pomena, je smiselno in utemeljeno, da pridobi pravice tudi v ustavnorevizijem postopku. Z razširitvijo upravičenih predlagateljev bi postopek za spremembo Ustave dobil širšo demokratično osnovo.

Z ustavnorevizijem referendumom označujemo obliko neposrednega opredeljevanja volilcev o spremembi Ustave ali o novi Ustavi. Skladno z veljavno ureditvijo mora Državni zbor predlagano spremembo Ustave predložiti v sprejem volilcem na referendumu, če to zahteva najmanj trideset poslancev. Glede na število subjektov je iniciativa za uvedbo referenduma precej omejena, saj z njo ne razpolagajo neposredno državljani (ki imajo sicer pravico predlagati začetek ustavnorevizijskega postopka in zahtevati zakonodajni referendum) in ne Državni svet.

Uvedba ustavnorevizijskega referenduma na podlagi ljudske zahteve oz. zahteve Državnega sveta bi pomenila širšo demokratično razsežnost tega instituta, saj odločitve ne bi bile prepuščene izključno zakonodajnemu telesu. Ustava je temeljni akt, ki ureja slovensko družbo in življenje v njej, torej akt, ki državljanom in prebivalcem zagotavlja pravice ter ureja razmerja do državnih institucij. Je temeljni družbeni akt, ki v drugem odstavku 3. člena določa, da ima oblast ljudstvo. Možnost razpisa referenduma, na katerem se potrdijo ustavne spremembe, je skladno z trenutno ureditvijo prepuščena le poslancem, ki sicer so predstavniki vsega ljudstva, vendar pa so tudi politiki, s katerih določitvami se državljani pogosto ne strinjamo. Dokaz za to so bile nedavne demonstracije in stališča predstavnikov civilne družbe. Prav tako je le redkokatera ustavna sprememba do sedaj doživela presojo oziroma potrditev na referendumu. Državljanji smo se npr. imeli možnost izreči o tem, ali želimo prenesti del suverenosti na EU in NATO, na pa tudi o tem, da se v Ustavo doda 3.a člen.

Poslanska iniciativa je kot edini način uvedbe ustavnorevizijskega referenduma predpisana le še v ustavi Avstrije in Španije, vendar z dvema pomembnima razlikama; prvič je v obeh sistemih fakultativni referendum predviden le za delno revizijo ustave (za popolno revizijo je predpisan obligatorni referendum) in drugič, v obeh državah imajo referendumsko iniciativo poslanci obeh in ne le enega od domov parlamenta.

Utemeljenost predlaganih sprememb je tudi v tem, da je Državni zbor sprejel spremembo referendumske ureditve, in sicer tako, da ima pristojnost zahtevati zakonodajni referendum le 40.000 volivcev. S tem je volilcem dana pristojnost, da so edini, ki lahko zahtevajo preverjanje volje ljudstva glede sprejetih zakonov, ne daje pa se jim pravice, da bi zahtevali od politike, da se ravna po njihovi volji v primeru spreminjanja temeljnega družbenega akta.

2. OSNUTEK USTAVNEGA ZAKONA O DOPOLNITVAH 168. IN 170. ČLENA USTAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

I.

1. člen

V Ustavi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33I/91, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04 in 68/06) se v prvem odstavku 168. člena za besedno zvezo »dvajset poslancev državnega zbora« doda »državni svet,«.

2. člen

V prvem odstavku 170. člena za besedo »poslancev« pika nadomesti z vejico ter doda » državni svet in najmanj trideset tisoč volilcev.«.

II.

Določbe zakonov in drugih predpisov ter splošnih aktov, ki niso v skladu s spremembami ustave, določenimi s tem ustavnim zakonom, je treba uskladiti najkasneje v 6. mesecih po uveljavitvi tega ustavnega zakona.

Ta ustavni zakon začne veljati z razglasitvijo v Državnem zboru Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITEV:

I.

K 1. členu

Državni svet je drugi dom slovenskega parlamenta in bi moral imeti pristojnost formalnega predlagatelja za začetek postopka za spremembo Ustave. Pristojnost predlagati začetek postopka za spremembo Ustave imajo skladno z veljavno ureditvijo volilci, izvršilna in zakonodajna veja oblasti, pri čemer slednji pristojnost ni dana v celoti, kajti Državni svet te pristojnosti nima. Poleg tega je Državni svet tesno povezan s civilno družbo, ki bi na tak način dobila večji vpliv pri urejanju družbenih razmerij. Predlagana dopolnitev člena širi pristojnost Državnega sveta in mu omogoča, da predlaga spremembe Ustave.

K 2. členu:

V predlogu dopolnjenega besedila 170. člena je predvidena rešitev, po kateri bi Državni svet ter trideset tisoč volilcev postali kvalificirani nosilci pravice do referendumске zahteve.

II.

V skladu s 172. členom Poslovnika Državnega zbora v razdelku II. osnutek ustavnega zakona vsebuje in ureja potrebne določbe za izvedbo predlaganih dopolnitev Ustave.

V drugem odstavku II. razdelka je skladno s tretjim odstavkom 182. člena Poslovnika Državnega zbora določen začetek veljavnosti tega ustavnega zakona z razglasitvijo pred Državnim zborom.

ČLENA USTAVE, KI SE DOPOLNJUJETA

168. člen

(predlog za začetek postopka)

Predlog za začetek postopka za spremembo ustave lahko da dvajset poslancev državnega zbora, vlada ali najmanj trideset tisoč volilcev.

O predlogu odloči državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev.

170. člen

(potrditev spremembe ustave na referendumu)

Državni zbor mora predlagano spremembo ustave predložiti v sprejem volilcem na referendumu, če to zahteva najmanj trideset poslancev.

Sprememba ustave je na referendumu sprejeta, če zanjo glasuje večina volilcev, ki so glasovali, pod pogojem, da se glasovanja udeleži večina vseh volilcev.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru Republike Slovenije in Vladi Republike Slovenije, da pobudo preučita in v skladu s četrtem odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) nanjo v roku 30 dni odgovorita.

Mitja Bervar
predsednik